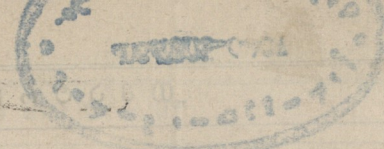

314

მეცტრი

საუოველ-კვირნო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი.

1 იანვარს

გამოიცემა

№ 1

კვირაობით

1886 წელსა.

ფასი „მეცტრი“-ს წლით ხუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სსგ ჯ დათ ხელს მო-
წერა წმ მიიღება. ცალკე ნომერი „მეცტრი“-სა ღირს სამი შუბრა. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში
„მეცტრი“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მმ. ჭიჭინაძის წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის აღწერა:
Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

ქართული თეატრი

1886

თბილისში, 1 ანჯარს

ბენეფისი

ა. ა. მოხევენი

ქართული დრამატული დასისაგან წარმოდგენილი იქნება:

I

სადგურ მიჯლობელობა

პომელია ვ მოქმედებად, გაღმოკეთებული თ.
დ. პრისტაფისაგან

II

წყითით საცოლოე

პოდვილი 1 მოქმედ., გაღმოკ. პ. ნასიძისაგან

III

დეკრტისქანტი

ლეკური და ხეხური

დასაწყისი 8 საათზე.

გამოვიდა და ისეიდება გრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში

შალვას
თავ-გადასავალი
ცასულისა
გამოცემა ელ. ტატიშვილისა

ფასი ერთი აბაზი

ჰამლეტი ჰართულს სცენაზედ.

(გ.გ.შკლევა*)

წარსულს სტატიაში მკითხველებს ორიოდ სიტყვით გავაცანით ჰამლეტის ხასიათი, მაგრამ ეს მცირედი შენიშვნა საკმარისი არ არის, რომ ეს მთელი კაცობრიობის წარმომადგენელი პირი გაიგოს, რადგანაც იმოდენათ რთული, მაღალი და ძრვილი ბუნების მქონია, რომ ჯეროვანს ანალიზს ითხოვს იმის უუღრმოდესი სულის და გულის ჩასახედვად, საიდგანაც ჩვენ ამოვიკითხეთ მთელი მეცნიერი კაცობრიობის ხასიათს, თვისებას და მიდრეკილებას.

ჰამლეტი წარმოდგენს საკუთარს ქვეყანას, ნამდვილის ცხოვრებისას, რომელიც რამოდენათაც მაღალია იმოდენადვე უბრალო. ახალ-გაზდა მეფის შვილი, რომელიც პირ-და-პირი სამეფო ტახტის მემკვიდრეა, რომელსაც სწავლა სწყურია და თვითონ ამ განმარტოების, მოწყენილს ცხოვრებაში ჰპოვებს ნეტარებას, სიცოცხლის შინაგანს მიმდინარეობას. ჰამლეტი ბუნებითვე ჩაფიქრებული და დაღვრემილი ხასიათისაა, როგორც ყოველივე კაცი, რომლებშიაც თვითონ საკუთარი სიცოცხლე სადგურობს, ის ამფეთქებელი ხასიათისაა, როგორც ყოველივე პათიოსანი სულის მქონი კაცი: ყოველივე ბოროტება ენერგიას აძლიერებს მაში და ყოველივე კეთილი მოვლენა აბედნიერებს, იმის მამის სიყვარული თავყვანის ცემამდის მიდის, იმიტომ უყვარს ასე რომ, მაშინ ხედავს არამც თუ მარტო ცარიელა, უაზრო ფორმას, არამედ ის სიმშვენიერე და დიდ-სულოვანობა, რომელიც იმის გულის სირღმობას ავსებს; იმას უყვარს ახალ-გაზდა ქალი და ეს გრძნობა მას აძლევს რწმუნებას სიცოცხლეში და ნეტარებას ცხოვრებაში. რასაკვირველია, თუ რომ დანიის პრინცს ჰლირსებოდა მეფობა, უეჭველია ის ეპოქა ბედნიერი და სამაგალითო იქნებოდა მთელი კაცობრიობისათვის, როგორც მეფე, რომელიც სრულის სიკეთით და ღირსებებით დაკმაყოფილებულია. მაგრამ ჰამლეტი, როგორც ჩვენა გვაქვს წარმოდგენილი, იგი შესდგება მშვენიერის სხვა-და-სხვა ელემენტებით, რომელიც ოდესმე უეჭველად გაერთდება და გაქვემდინარედება, მხოლოდ ესაა კი იმაში სუნთქავს მშვენიერი სული, რომელიც ოცნებებით საესეა, მხოლოდ იგი სჯის აწყობაზედ და არა მომავალზედ, რომლის სუბექტიური შეხედულობა ცხოვრებაზედ საჭიროა. ეს ცხოვრების ეპოქა, ჰამლეტის უნებობითი მდგომარეობაა, რომლის შედეგი

დაცემაა. ის საერთო და აუცილებელი შეხედულებები ველივე პათიოსანი კაცის ბედს შეადგენს, მაგრამ როდესაც კაცი ამ დისჰარმონიული მდგომარეობიდან ჰარმონიულს სულში გადადის, სულის და გონების შინაგანის ბრძოლით, მხოლოდ ამ გვარი კაცი ეკუთვნის მაღალი განვითარებული სფერის საზოგადოებას. მაგრამ რა შთაბეჭდილებას ახდენს ამ ოცნებით გატაცებულს სულზედ, როდესაც იგებს თავის მამის სიკვდილს და დედის საზიზღარს ქცევას, რომელიც ორი თვის შემდეგ თხოვდება,—მაგრამ საქმე იმაშია, თუ ვიზედ? ღიან, იგი ირთავს თავის ქმრის ღვიძლს ძმას, მავლს, რომელსაც სახელმწიფო ტახტი მშითვით მოაქვს! აი, ჰამლეტი აქა ხედავს, რომ ოცნება სიცოცხლეზედ და თვითონ სიცოცხლე ძალიან დაშორებულნი არიან, ამ ორში ან ერთია მაცდურება და ან მეორე: მაცდურება უფრო ნათლად ეხატება მას და ოცნება სიცოცხლეზედ კი უფრო პასივურს მოანაწილებობას იღებს იმის სულის სიღრმეობაში. რა ემართება ამ მშვენიერს სულს, როდესაც აჩრდილი ეცხადება და თავის სიკვდილზედ, ჯოჯოხეთზედ უამბობს, რომელიც ვაკერით ეუბნება შურის გეზზედ? აი, აქ ჰამლეტმა კეთილიც და ბოროტიც დასწყევლა—სიცოცხლე! ღიან, აი როდესაც ის ხედავს სულით მდაბალს და გარყვნილს დედას, მაშინ დასწყევლა თვითონ დედა-კაცის არსებობა და იმის თვალში სრულიად დაეცა; იმან ტალახში გასვარა თავის მშვენიერი გრძნობა; მას შემდეგ ისეთის გრძნობითა და სიტყვებით მიმართა მტყულისას, რომელიც არ შეჭფროდა, მით უფრო რომ უყვარდა და არც ერთი შეყვარებული ქალი კაცს იმ ნებას არ მისცემდა, რაც უნდა ძრვილ ჰყვარებოდა. რწმუნება ჰამლეტისთვის სიცოცხლე იყო და იგი მოკვდა, თუ არ მოკვდა მაინც-და-მაინც მეტად შეირყა; რისაგან? იმისაგან რომ ხალხი და სიცოცხლე იმისთანა არ შეხვდა, როგორც იმასა ჰყვანდა წარმოდგენილი და ნახე ისე, როგორიც ჰქმნარიტად არიან. ჰამლეტის მეორე ქვეყანას სიყვარული შეადგენდა, მაგრამ დედის საზიზღარმა ქცევამ უარ-აკოფინა ეს ნაზი გრძნობა. ჰამლეტის აზრით დედის სიმდაბლე მთელს დედობრიულ სქესს ამაბლებს.

მით უფრო შეირყა შეხედულობა და რწმუნება, რომ იმას სხვა ნაირათა ჰქონდა წარმოდგენილი ხელმწიფური გამგეობა, მაგრამ რა ნახა?—ის, რომ როგორათაც მელები ისე იქცეოდნენ სახელმწიფოს მართველნი მეფის წინაშე. იგი ჰკარგავს რწმუნებას, მხოლოდ დროებით და არა სრულებით... ღიან, აი ჰამლეტის იდეა: სულის ძალის სისუსტე, მხოლოდ დროებით. ჰამლეტი ბუნებითვე სულით ძრვილია...

*) იხილე „თეატრი“ 1886 წ., № 19.

იმის უმაგანი ირონია, უცარი მღელვაება, დედსთან ლაპარაკი, რომელიც ხან სკედილს ჰპირდება და ხან მშობლიურის სიყვარულით უაღერსებს, ამაყური მძულვარება და შეუკავებელი მოშურნეობა ბიძაზედა—ეს ყოველივე ამტკიცებენ იმის ენერჯის და მალალს სულთენობას. ის მალალი და ძრიელი თავის სისუსტეში, იმიტომ რომ დაცემული ძრიელი კაცი, მაინც სუსტს კაცზედ მალლა სდგას. მს იდეა იმოდონადვე უბრალოა, რამოდონადც მალალი, რომლის გამოცნობაც ჩვენ გვინდოდა და გვგონია, რომ დაახლოებით მივალწიეთ კიდევ ჩვენს მიზანს, ეხლა გადავიდეთ ოჭელიას ხასიათის გარჩევაში, რომელსაც ამ ტრაგედიაში ჰამლეტის შემდეგ მეორე ადგილი უჭირავს.

ოჭელია არის ერთი მშვენიერი და ნაზი ქმნილება რომელიც ბუნებითი ჭეშმარიტებასთან ჰარმონიულად არის შეკავშირებული, იგი სრულიად დაჯილდოებულია: ნაზის გრძობით, ჰარმონიით, სიმშვიდით, სიყვარულით, მკრთალის ვნებათა ღვლით და ყოველივე, მკირედი აღშფოთება იმაზედ ცუდად მოქმედობს, როგორც სიხარული, აგრეთვე მწუხარება, იგი გაჩენილია ჩუმის და მშვიდის გრძობისათვის, მხოლოდ ღრმად კი აქვს იგი შთანერგილი, რომლის დაკარგვაზედ თავის სრულს ბედნიერებას დაჰკარგავს, მხოლოდ ისე კი, რომ წარსულს იდეალს, რომელმაც ის უარ ჰყო, შეჩვენების მაგიერ თავის ლოცვებში მოიხსენიებს და როგორადაც სანთელი ნელი-ნელა დაიწვის და იმას მტლად დაედება. იმას არ შეუძლიან კაცი დასწყევლოს, რადგანაც ქვეყანაზედ ბოროტებას სრულიად ვერა ხედავს. ოჭელიას ჰამლეტი უყვარს, მაგრამ იმავე დროს მამა, ძმა და და მახლობელნიც უყვარს; იმისთვის საკმარისი არ არის ჰამლეტის სიყვარულის ბედნიერება, იმისთვის საჭიროა სიცოცხლე მამაში და ძმაში, ისინი უყვარს მშობლიურის სიყვარულით და არა ისე, როგორც პატროსანის ღირსებების მქონნი პირნი, თუ კიდევ შეამჩნევდა ცუდ ხასიათებს ის ტირილს დაიწყებდა, მაგრამ შეძლებით კი ვერ შეიძლებდა, ის იქაც კი კეთილს პოულობს, სადაც კი სრულებით არ არის. როდესაც საყვარელი მამას იმ კაცისგან ხედავს მოკლულს, რომელიც იმას ისე აღტაცებით უყვარს, იმის მაგიერად რომ დასწყევლოს, შეაჩვენოს და იმითი განიქარვოს კაეშანი, თავის თავი მსხვერპლად მოაქვს და ჭკუაზედ იწლება მამის და ჰამლეტის დაკარგვისათვის.

ლავრტი საშუალო ჭკუის კაცია, არც თუ სულელი და არც თუ ჭკვიანი, არც კეთილი და არც

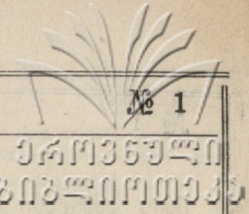
ბოროტი (отрицательное понятие), როგორც ყველა ახალ-გაზდა კაცი გულ-ფიცხია, მაგრამ სრულიად წვრიმალს საგნებზედ. ზვირგინის კურთხევის დროს პარიკიდგან ღანიში დაბრუნდა და გათავების შემდეგ კიდევ იქით აპირებს წასვლას.

რისთვის? — რასაკვირველია საქეიფოთ, როგორც ეხლა ახალ-გაზდა ყმაწვილი კაცები გაისიერებენ ხოლმე საფრანგეთისკენ და ხან მოწყენილს ჰერმანისაც დაათვარიელებენ ხოლმე, რადგანაც პირიქეში მისასვლელად ჰერმანიაში უნდა გაიარონ.

ლავრტს მამა უყვარდა — მაგრამ როგორ? ისე, როგორც შვილს მოსიყვარულე მამა, რომელიც სრულს თავისუფლებას აძლევს საქეიფოთ და დროების გასატარებლათ. იმას უყვარს ოჭელია, მაგრამ იმიტომ კი არა, რომ იმაში ხედავს კარგს თვისებებს. ლავრტი თავსაც იღებს დის სიმშვენიერით, მაგრამ ის კი არ იცის რაში მდგომარეობს იმის ღირსებანი. ლავრტი იქამდის მიჰყავს თავის კეთილს გულს და სისუსტეს, რომ მეფის იარაღათა ხდება, თუმცა ამ მახეში თვითონვე ებმის და ბოლოს ყველაფერს სიკვდილამდის ჰამლეტს უამბობს...

პალონია სახელმწიფო საქმეებში გამოცდილი კაცია, რომელსაც ლავრტზედ განშორებით ბევრი უნახავს და გამოუცდია, როგორც მოხუცი კაცი; მაინც და-მაინც გონებით-კი ძალიან შორს არ წასულა. შმაწვილობისას ყოფილა ცელქი ბოლოს და ბოლოს დადარბაისლებულა, რომელსაც ოხუნჯობის ნიჭი ეტყობა. როგორც მოხუცი სასმელის თავყანის მცემელია. მს ისეთი კაცია, რომ საიდგანაც ქარი დაუბერს, იქიდგან მოქცევა და «არც მწვადს დასწოვს და არც შამფურს», როგორც ქართული ანდაზა ამბობს. მრთი სიტყვით პალონი მოკლე ჭკუის გამოცდილი და ცოტა არ არის გაიძვერა ხასიათის მქონია რომელიც ხან-დის-ხან გარკვევით ემჩნევა, მაგრამ უფრო გარკვევით ესმის გემრიელი საქმელი, რბილი სარეცელი, გარყენილობა, სიმდიდრე, დიდება და სხვა, მაგრამ ის კი აღარ იცის, რომ ამავე ქვეყანაში არის რაღაცა მალალი, რომელიც წმინდა სვიწილისის და პატროსნების საგანს შეადგენს..

მეფე დედოფალიც იმავე შეხედულობისანი არიან ცხოვრებაზედ, როგორც პალონია, რადგანაც გარდა სიმდიდრის, დიდების და ბატონობის მეტი არა სწამთ რა, მაგრამ არც ერთს მათგანს არ შეიძლება ბოროტი კაცი დავარქვათ. დედოფალი სუსტი დედა-კაცია. იმის პირველი სიყვარული წმინდა იყო, მხოლოდ სხვა ხასიათი ჰქონდა. ზოგნი ხალხნი იმისთანა თვისებების მქონი არიან, რომ როდესაც სიყვარულის

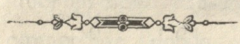
საგანს ჰკარგავენ, ხელ-ახლად შეუძლიანთ ისევე წმინდათ, სხვა შეიყვარონ; ზოგნი კი, თუ პირველი დაკარგეს, იმას ამსხვევრბლებენ ყოველივეს და სხვისთვის ისინი მკედარნი არიან. ამიტომაც ცხოვრებაში ეხედავთ, რომ სამჯერ ოთხჯერ შეუძლიან ზოგიერთს წმინდათ შეიყვაროს. მხოლოდ ეს გრძნობანი ხასიათით განირჩევიან, რადგანაც მეორე უფრო ძრიელი და მაღალია. ღიან, დედოფალი პირველს კატეგორთაგანს ეკუთვნის, რომელიც თავის მაზლს იყვარებს, იმიტომ რომ ის ქმარზედ უფრო მწითურია. მს სი სუსტეა—და არა ბოროტება. დედოფალს ეკვიც არა ჰქონდა შეტანილი ძმის სიკვილიზედ, დედოფალს ჰამლეტი უყვარს მხოლოდ იმიტომ, რომ იგი შობა და არა იმიტომ რომ მაში რაიმე მაღალს ღირსებათ ხედავს.

მეფეც არა არის ბოროტი კაცი და თუმცა იჩენს, მაგრამ ეგ ხასიათის სისუსტით მოსდის და არა წინად განძრახვის სულის ბოროტებით. მეფე იმოდნათვე კეთილია, რამოდენათაც სულით მდაბალი მიმართულებისა, რომელმაც ცხოვრების მაღალი და წმინდა საგანი არ იცის, გარდა სიმდიდრის დიდებისა, და მდაბალი მოშურნეობისა.

ბორაციოს კეთილი ინსტიკტიურად უყვარს რომელიც იმაზედ სრულიად არა სჯის. იგი პატიოსანი და გულ-ლია კაცია; ბორაციოს ჰამლეტი უყვარს, როგორც კეთილი, პატიოსანი კაცი, თუმც კი ვერ ამჩნევს იმ სულის სიმალღეს, რომელიც საშინლად თავის თავს ებრძოლება, ამიტომაც ჰამლეტი იმოდონა საიდუმლოებას ანდობდა ხოლომე, რამოდონიც კი ბორაციოს შეჰფეროდა, თუმცა ამასაც საჭიროების გულისათვის და არა მეგობრობით.

ი. კატოქლი.

(შემდეგი იქნება)

* *

მთარე ქათქათებს, ვარსკვლავნი ხტიან, მძინარს ქვეყანას თავს დაჰხარინან..
 შორის მოსხანან მთანი ჰალარა—
 მათ აცისკროვნებს ცისა კამარა.
 იმათი ჩრდილი დაფენილ ჰალებს
 აელებს გარშემო შავსა ზონარსა...
 თავს დაჰსცქერიან დაღუმებულნი
 ამ უცხო მხარეს, ფაქიზს, ნარნარსა.

მათგან წადენნი მდინარეები,
 სხივით მოსილნი, იხატებიან,
 ჩემსა ქვეყანას, ტურფად ჩათვლემილს
 «ნანას» უმღერენ, ირგვლივ უვლიან.
 მათ ნაპირებზე სუნნელოვანნი
 ჰევილნი ფერად იფურჩქნებიან,
 მემუსაიფე ცის ვარსკვლავებთა
 სუნსა უკმევენ, სალამს უძღვნიან...
 ჰველგან სიჩუმე... ჰველგან ღუმელი:
 ჰველას მოიცივავს ნეტარი ძალი.
 მხოლოდ ხან-დის-ხან დასავლეთიდგან
 ნიავი წყნარი მოექანება,
 ჰევილთ სუნს ჰკრეფავს, ალერსიანად
 მძინარს ბუნებას ესაჩუქრება,
 და ხან-დის-ხანაც შორიად, სადლაც
 კუკურს დაჰვალობს უცხოოდ ბულბული,
 ტბილ ჰარმონიას ქვეყანაც და ცაც
 ჰურს მიუგდებენ სულ განაბული...
 ცა მიწას ეტრფის და მიწა ცასა!
 დღესასწაულობს ტურფა ბუნება!
 ბავს—სამყაროსთვის ზეგარდმო ძალსა
 მოუვლენია ბედნიერება!...
 მდგევარ მარტოკა... საბრალო გული...
 სულ ვერ ამშვიდებს მას ამაღამის
 ღვთიური ესე მშვენეირება!

გ. თინკლი.

სახალწლო

„შემოდგი ფეხი, გწყალობდეთ ღმერთი; ფეხი ჩემი—კვალი ანგელოზისა“.

სახალწო მილოცვა

მს ერთი წელიწადიც ჩავატარეთ ასკინკლით ეამთა-უფსკრულში და ახლა ახალს მოველით, რომ იმავე აღტაცებით, დიდის იმედებით მივეგებნოთ და იმავე ერთ-გვარობით და უფერულად-კი გავატაროთ. ან და რა გვაქვს საქებური? რა თამბალითები შევიძინეთ, რომ ქულები ჰაერში ავადგოთ და ფიანდაზად გაკეშალოთ მომავალს წელს. „ძალი ქალაქს მიდიოდა, რა მიჰქონდა, რა მოჰქონდაო?“ მოსვლით რა მოგვიტანა და წასვლით რას შეგვძენს!

შბრალო ჩვეულება, უბრალო სიტყვების რახარუხი და იმედები, რომელშიაც არა ყრია-რა და რო-

მელსაც ჭეშმარიტება, როგორც ქარი გამხმარს ფურცლებს, ისე გაჰფანტავს.

ნუ თუ ამდენი წლებების გასვლამ არ დაგვიმტკიცა, რომ „ახალი“ ტყუილადა ჰქვიან და ახალს წელს ზურგს აკიდებულნი ახალი არა მოაქვს-რა? რასა ეხედავთ სააღტაცებოს და სულის დასამშვიდებელს, გულის მოსალხინარს? არაფერს! მაგრამ, მაინც რას ვიმედოვნებთ? არაფერს! რას მოველით ამ ახალი წელისაგან? არაფერს, არაფერს, ბატონო, ეს დღესასწაული იმიტამა გვერის პირზე ღიმილს, ქეიფი გვინდა და ახალი წელიც მიზეზს გვაძლევს, რომ

უზრუნველადა,
ხელში ხელადა
მხტოდეთ,
მიძახდეთ
ჰარიალაღე!

და სხვა არაფერი! რის იმედი, თქვენგან არ მიკვირს! მაინც ზოგს კი თითქოს იმედი უღვიძებდა გულში და რალსაც მოელის, თუმცა თითონვე-კი გრძნობს, რომ ტყუილად იმედოვნებს, რომ ახალს წელს მისი ბედის შეცვლა არ შეუძლიან, — იმედობს-კი, ლხინობს, აღტაცებაშია!

მე, ჩემო მკითხველო, როგორც ამ პროზაიკულს ცხოვრებაში პრაქტიკულს კაცს გული გატეხილი მაქვს და არა მანუგეშებს-რა, მაწინებელადაც კი მიმაჩნია ეს უბრალო აღტაცება და მხიარულება. უწინ, როდესაც მეც ახალი წლის მოსვლა რაღაცა ახალს იმედებს მიღვიძებდა, ღვთის წყალობა გაქვს, რომ ჩვენებურად შემოვძახებდი ხოლმე და სავესე ყანწებს ბოლოს ჭერში ავაშფერინებდი, მაგრამ ესლა

წარსულით გაცრუებულსა
არა-რა მწამს-რა მომავლის, —
როგორც წარსული წლები,
ისე მოვა და გავილის.

მაჩვენეთ რამე მიზეზი, უბრალო ნიშანი არის მაინც აღტაცებისა, მითხარით, აი ეს გაუკეთესობა მოგველის ამ ახალის წლით და თქვენზე ბევრს ვიღვრილებ, თქვენზედ მეტს ვიმხიარულებ, ათს ფუტს გოზინაყს მოვხარაშფინებ, სიხარულით ერთს ტიკს ღვინოს დავლევ და ისე დავითვრები, რომ თორმეტმა რუმბმა წყალმა ვერ გამომაფხიზლოს!

* *

მართლაც და მივიხედ-მოვიხედოთ, თვალი გარდავალოთ ჩვენს ცხოვრებას: ჰველგან შეუკავშირებ-

ლობა, მტრობა, ერთმანერთის ტალახში გასვლა და სანუგეშო კი არაფერი!..

ამ უფერულსა ცხოვრებას
არა აქვს-რა-რა სალხინო
და ტყუილია მოლოცვა,
მე გოზინაყი, ეგ ღვინო.

და ან კი რათ იქნება ბევრი ჩვენგანი კარგს მდგომარეობაში, თუ ჩვენ თითონვე არ ვიზრუნავთ, ჩვენს კეთილს ცხოვრებას არ ავაყვავებთ, რომ შემდეგ იმის სიმწვანით დავსტკბეთ. ვეცდებოდით, ჩვენი სიცოცხლე გავვეუკეთესებინა, რომ ახალს წელს უზრუნველობის ზრუნვას მიეცემოდით. მთელი წელიწადები ერთმანერთის მტრობის მეტი არა გვიკეთებია-რა და წლის დამლევს, ახალი წლის დასაწყისს-კი ჩვენი კეთილის მდგომარეობით და განწყობიბილებით გვინდა ვიმხიარულოთ და ვილხინოთ, საკვირველია, ღმერთმანი! მე, მკითხველო,

რაც არ გითესავს ოფლის ღვრით,
იმის მომკვასა ნუ ელი, —
თუ წარსულს ვარდი არ დარგი,
არ აგიკოკრებს ეს წელი!

* *

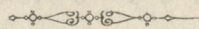
ახალი წლის პირველი დღე სანატრო დღით ითვლება და ჩვენც ამ მნიშვნელობას ნუ დაუკარგავთ, ვინატროთ ის, რასაც ერთი ნაბიჯითაც არის ჩვენი ცხოვრების წინ წაწვევა შეუძლიან, ვინატროთ, რომ ჩვენი „ღრამატიული საზოგადოება“ ბატი-ბუტის ხალვაში არ იყოს გართული და გამოფხიზლებულიყოს, — რომ ჩვენს „წერა-კითხვის გამავრცელებელს საზოგადოება“-ს წელიწადში შეიღისთვის მაინც ესწავლებინოს წერა-კითხვა; — ხალხს თეატრის მაღალი მნიშვნელობა გავგოს და მომავალშიაც კეტებით შესარეკი არ იყოს სათეატრო დარბაზში, — ჩვენი ბანკისაგან მამულები იმათვე ეყიდნოთ, რომელთაც დაავირავებს, საკუთარის შრომით მოპოვებულის და არა „მიკირტუმ ბასპარიჩებისაგან“ დავალებული ფულებით, — „ნობათი“ მშენ-უნახავი ქალივით ცხრა-თვეში ერთხელ არ დაენახვებოდეს ხოლმე თავის მკითხველებს და საყმაწვილო ჟურნალს ყმაწვილური ხალისი მისცემოდეს ქვეყნად გამობრძანებისა, — რომ ნაბარტყს „იერიას“ უწინდელი დოდინი და უფერულობა მოშორებოდეს, თავისი მოვალეობის პირ-ნათლად აღმასრულებელი იყოს, იზრდებოდეს, ვრცელდებოდეს და მკითხველის გულიც მოგებული ჰქონდეს, — რომ ჩვენი „თეატრი“ რედაქტორ-თანამშრომლებითურთ და

მკითხველებით მრავალს წელიწადებს დასწრობოდეს, უფრო უკეთესებს, რასაკვირველია, და ისე დაბერებულიყოს, რომ თავის პერანგიც ვეღარ ეზიდნოს...

მე ჩემი სანატგრო ვინატრე, — თუმცა კიდევ ბევრი დამრჩა, მაგრამ ეხლა არც შემიძლიან და არც შეიძლება, ახლა შენი რიგია, მკითხველო; ვინატგროთ და როდესაც ჩვენს ნანატგრს ასრულებულეებს ვიხილავთ, მაშინ ვილხინოთ, მაშინ დაუხედეთ გულგაშლილი ახალს წელს, საერთო სიტკბობებს გოზინაყის სიტკბილევ მიუმატოთ და ქართველური გრძელი ყანწები მაშინ გამოესცალოთ, ეხლა-კი, როგორც მოგახსენეთ,

ნატგრასთან ხელებიც გავსძრათ,
მიშრომით, ჯაფა გავსწიოთ
და როცა ნაყოფსა ვნახავთ,
ქანწები მალლა ავსწიოთ!

ა. ახ — აგვ.

ლ ე გ ე ნ დ ა

მურზაყან შაკ-სეკდაანი

(მთიული გმირი)

საზოგადოდ მთებში და განსაკუთრებით თავისუფალ-სევანეთში საკვირველი ახოვანი და თვალ-ტანადი ხალხი იცის. იმათში რომ ვინმე გამოერჩეს მშვენიერებით, ის მართლა საარაკო უნდა იყოს და ამისთანაც ყოფილა მურზაყან შაკ-სეკდაანი! მის გოლიათურ ტანს, თვითოეული სხეულის წვერი ისეთის თანსწორობით ჰქონია შენაკეთი, რომ მნახველს საგანგებოდ ჩამოსხმული ეგონებოდაო. ლომის ძაღვული, ვეფხვის სიმარდე, ბრძნული წინ დახედულობით შეზავებული, მის არსებას უმაღლესად აგვირგვინებდაო. მითქოს ბუნებას საკუთრად მისთვის მოეცალოს და თვისი შემოქმედებითი ძალა მანვე გამოეჩინოსო. — ზრდილი, თავ-მდაბალი, ბუნება-თანაზიარი და მხიარული ყოველთვის და ყოველგან, ყველასთვის თვალის ჩინი იყოო. — ძვირად თურმე უნახავსთ გარისხებული, მაგრამ იმ დროსაც ასე იტყოდა კაციო, რომ ნეტავი ახლოს არ მიმაკარა და შორიდან კი თვალი არ მამაშორებიაო, ისე შევნიშნაო. — ჯერ ისევ ახალ-გაზდა ყოფილა, ლალატით რომ მო-

უკლავსო. მაგრამ ბრძოლის დროს საბრძოლო გმირი უნდა კი ჩაუდენია.

ხალხში მრავალ გვარია იმაზედ თქმულობა. აი ერთი იმათგანი სასიმღერო:

„მთვარე ერთია, ერთი მზე, მურზაყანც ერთად-ერთიო.
დალოცოს წმინდა ბიორგემ, მაღლით სწყალობდეს
ღმერთო;
ღევ-კაცსა ტანზე აუბამს ფოლადის გული, მკერდიო;
აუსხამს რკინის გვერდები, რკინისვე ფიცარ-ფერდიო!

არწივს წაართვა თვალები, მუხლი მოუბამს მგლისაო,
მხარ-მკლავი ამირანისა, ამირან მძლეეთა-მძლისაო;
შევარდენია მთა-კლდისა, ხოხობი ძირ-სოფლისაო,
ღიღი პატრონი, მოსარჩლე საბრალო ქვრივ-ობლისაო.

მურზაყანს წიგნი მოუღის: მოყვრებმა დაგიბარესო!
მურზაყან ფრთხილად იყავი; ნუ წახვალ უცხო მხარესო,
ნუ დასცდი, ფეხს ნუ გადასდგამ სახლიდან ახალ-მთვარესო.
არ გიღალატონ მარტოსა ფლიდებმა სხვისა კარესო.

არ დაიშალა ასე სთქვა: სად არის ჩემი მტერიო!
გამიღიაცდენ მებძოლნი, მნახონ, დაჰკარგონ ფერიო!..
რომ მომეჯარონ, შევჰყვირო, გავფანტო როგორც მტვერიო,
მათი მოყვრები ვატეო, იგლიჯონ თმა და წვერიო!..

ღაიგვიანა მურზაყან. ცნობა მოვიდა ოდისო:
მურზაყან ბარით დაეტყვეთ, მად მთებში აღარ მოდისო!
სახლი აიგო მიწისა, სახურავი აქვს ლოდისო,
და აქ ბარი „ვაის“ იძახის... მთა „უის“ იძახოდისო.

ახალ-წელს!!

(საყოველთაო თხოვნა)

ო, საყვარელო ახლო წელიწადო! შეისმინე ჩვენი ვედრება, განკურნე ჩვენი წყლულები, განაქარ-

ვე ჩვენი მწუხარება! მოაშორე ჩვენს ქრემებს ცოლის მეგობრები და შეამცირე რქიანი ქმრები. ჩვენს მეგობრებს სიმართლე მიანიჭე, და სიმართლეს კი მეგობრები. აუზიანები გაასწორე, ბრმები თვალ-ბილულეებადა ჰქმენ და კოჭლები ფეხ-მართლად. ჩვენს ცოლებსა და ქალებს დაუმოკლე ენა, ტიურნურები და ფეხები, რომ ქარვასლაში სავაჭროდ ხშირად არ დარბოდენ. ამ სიცივეში გაზაფხულის ნიავე-ქარი მოგვებრე და თავ-ქარი-კი მოგვაშორე. იქამდინ ნუ დაგვამცირებ... და ისე აგვამალლე, როგორც ჩვენა ვფიქრობთ ჩვენს თავზე. ბამოუგზაენე ჩვენს მსახიობთ საუკეთესო როლები და როლებს საუკეთესო მსახიობნი. ბაგვიმრავლე დრო-გამოშვებითი გამოცემანი,—ჟურნალ-გაზეთები; ჟურნალ-გაზეთებს მწერლები, მწერლებს მკითხველები და მკითხველებს ჰკუთვანება, განკითხარება, დღე-გრძელობა და კითხვის ხალისი. მოსპე მომავალს წელს პოლემიკები, შეგვირიგე ბ. ბოგებაშვილი და ლულაძე, რომ ერთად იშრომონ და საერთო შრომით ჩვენი შვილები სულ პედაგოგები გახადონ; პირველს ცოტა დაავიწყე თავისებური... ჩვენს პოეტთ უხუცესს ოც-და-ათი პოემა დააწერინე და სულ საუკეთესოები, რასაკვირველია. მშვენიერს მემოთხრობეს მოჩხუბარიძეს ისეთი დიდი მოთხრობა დააწერინე მოხევეთა ცხოვრებიდამ, რომ რაც მოხევენი არიან მთაში ჩამოვიდენ და მაინც ვერ მოერიონ იქ წასაღებად. ჰიკინაძეს იმდენი ნიჭი მიეცი, რომ საქართველოს ბელინსკი შეიქმნას და ან ამ წელს ნურც ერთს წინა-უკანა-შუათანა-სიტყვაობებს ნუ დააწერინებ. მიეც ჩვენს ხალხს სიმხნე, რომ ზურნანდართი მიჰბეგონ ყველა... ძ. მესხს ახალი «ქართლის ცხოვრება» დააწერინე და მუთათისის თეატრის სცენაზე წააკითხე. მძინაროვს ენა გაუსწორე, ხმა და სახე შეუცვალე; ანდრონიკოვის ქალს ფეხებში სიმარჯვე მიეცი... სალექუროდ. «თავად-აზნაურების ბანკს» მერის ახალი ხიდი და შორანოვის ტრუბა შესძინე... ჯერ გირაოდ და შემდეგ სრულს საკუთრებად. პ. შმიკაშვილს ახალი პიესა დააწერინე, მხოლოდ სახელად «მისანი»-კი არა მიზანი ერქვას. სახელი ორის ხელით აშრომე, მაგრამ ცალის ჰკუთით-კი აფიქრე, როგორც ყოველთვის, და ცალის აზრით ახელმძღვანელებ, საზოგადოდ ყველას მოაშორე ცუდი-სიზმრები და შეჩინილი ეშმაკები, რუ სიამაოდ აჩხრიალე და რთველი, რთველი გაამრავლე, რომ კნიაზებს მარნები ღვინით ავესოთ. შევლას სასუფეველი გვადირსე, მხოლოდ, თუ ღმერთი გრწამს, რაც შეიძლება გვიან. და დასასრულ ისე მოახერხე, რომ ჩვენი ქვეყნის

ყველა მცხოვრებმა თავის საკუთარს ნომერს დაეჭვებოდა
 ში წაიკითხოს ეს სტრიქონები.
 ამინ!

s—ახ!

ნ ა რ ე ვ ი

შაირები

(ქართლში შეკრებილი ი. დ—გან)

შენ იმერელს კაცსა გეცხარ
 ჩოხა სახელ განიერსა,
 რაც გინდა ბევრი გაჭამო,
 მერ გაგიშვებ მადლიერსა.

შაირებისა გამოთქმა
 შენთვის რა გასაჭირია;
 ბუზების საყლაპავადა
 ღაგიღრენია პირია.

ღედამთილი წნილს არა სჭამს,
 მამამთილი ლახანასა,
 შენ შაირში ვერ მაჯობებ,
 თავე გიგავს ჩალხანასა.

ძალაქს ვიყიდე ბარები,
 მცხეთას დავასხი ტარები,
 თუ შაირები არ იცი,
 რატომ არ მომებარები.

შაირის თქმითა ვერ დამლლი,
 ახლო ნუ მომეკარები;
 სხვისგან რისთვისა სესხულობ,
 ადგ მოძებნე კარები.

რუსული გაზეთიდან.

◆ თერამეტს დეკემბერს, სამხედრო გუბერნატორი ღალისტნის მაზრის ღენერალ-ლეიტენანტს თავადს ჰავჭავაძეს ბედნიერება ჰქონდა გამოცხადებულიყო მათ უმაღლესობის ხელმწიფე იმპერატორის და მათ უმაღლესობის ხელმწიფე იმპერატორიკას წინაშე.

ქართული
ლიტერატურის

განცხადებანი

◆ 6-ს იანვარს კრუჟოკის შენახვაში გამართული იქნება პაქსათავედ-აზნაურო სკოლის სასარგებლოდ. ჩვედია თბილისის საზოგადოება უწინდებურად თანაგრძნობით შეხედაეს ამ მიზანს, რომლისთვისაც ეს პაქი კეთდება. ამ პაქის მოთავედ კნეინა ბარბაქუ გიორგის ასული ბარბაქუილისა, რომელიც ყოველთვის გულ-მსურვალე მონაწილეობას იღებს ხოლმე ამ გვარ საზოგადო სასარგებლო საქმეებში.

◆ ქალაქის საბჭოს განკარგულება მიუცია, ნება დართონ სოფლიდგან ჩამოსულთ და ქალაქის ვაჭრებს ყველა თბილისის ქუჩებში და მოედნებზედ ივაჭრონ ხილით და ხორცსულის ხორაგეულით ვიდრე იანვრის 7 დინ.

◆ თბილისის კრუჟოკში გამართულს სატანციო საღამოდგან ტუსალების სასარგებლოდ; სულ შემოვიდა 743 მანეთი და 45 კაპეიკი. ხარჯს გარდა, რომელიც ვიცე-პრეზიდენტს თბილისის გუბერნატორს ალექსანდრე ივანოვიჩ-მე ვროსმანს გარდაცა. ქომიტეტი გულითადს მადლობას უხდის იმ პირთ, რომელნიც მონაწილეობას იღებდენ ამ საქმის გაღორძინებაში.

რედაქტორი და გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

იბეჭდება და ჩქარა გამოვა
 ოთხ - მკამედებიანი ისტორიული დრამა
 მოხ. თ. აკ. წამკითლისა

ამარცხი

ადგანაც ეს დრამა დაიბეჭდება ორასი ვგზემპლიარის არა უმეტეს, ამიტომ საყოველთაოდ ვაცხადებთ, რომ ამ თავიდვე ხელისმოწერის მსურველს შეუძლიან მიჰმართოს «თეატრის» რედაქციას.

ფასი ათი შაური

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ
КАВКАЗЪ
 на 1886 годъ (41-й годъ изданія)

Въ 1886 году газета „КАВКАЗЪ“ будетъ выходить по прежней программѣ и подъ прежнею редакцію ежедневно не исключая и понедѣльниковъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА
 съ доставкою въ Тифлисъ. СЪ ПЕРЕСЫЛКОЮ

	по Имперіи	по почтовому союзу
На годъ . . .	11 р. 50 к.	13 р. 18 р. 40 к.
„ полугода . . .	6 р. — „	7 р. 10 р. — „
„ 3 мѣсяца. 3 р. 50 „		4 р. 6 р. — „
„ 1 мѣсяць. р. 50 к		2 р. 1 р. — „

Подписка принимается исключительно въ Конторѣ редакціи. Тифлисъ, уголъ Головинскаго проспекта и Барятинской улицы. Домъ Ротина. Для иногород. адресовать: Тифлисъ. Въ Редакцію газеты „КАВКАЗЪ“.

ნამდვილის კახურის ღვინის მოყვარულთათვის!

სარდაფი კახურის ღვინების თავად ზაქარია რევაზის ძე

გაყავილისა

აქვეს პატივი აუწყოს თბილისის საზოგადოებას, რომ 1886 წლის, იანვრის 1-ლიდგან გახსნის სარდაფს მიხაილოვის ქუჩაზედ, მარანტოვის ძეგლის პირ-და-პირ, ნარიმანოვის სახლში, № 20/.

(3—2)